

Suomen kestävän kehityksen toimikunta
Kokous 2/2011

30.11.2011

Ympäristöministeri, toimikunnan varapuheenjohtaja Ville Niinistö

Kansallinen työ ja Rio+20

- Suomen kansallisella kestävän kehityksen työllä on pitkät perinteet. Rion ympäristö- ja kehityskonferenssissa 20 vuotta sitten annettiin merkittävä signaali kestävän kehityksen hallinnan ja yhteistyön vahvistamiseksi kansallisesti. Suomi tarttui heti tuumasta toimeen: vuonna 1993 perustettu Suomen kansallinen kestävän kehityksen toimikunta oli yksi ensimmäisiä keke-toimikuntia maailmassa.
- Suomen kansallinen kestävän kehityksen politiikka on nojannut läpi vuosien tukevasti kansainvälisiin prosesseihin ja sitoumuksiin. Suomen kestävän kehityksen erittäin laajapohjainen toimikunta perustettiin toimeenpanemaan Rion päätöksiä ja sovittamaan yhteen yhteiskunnan eri tahojen yhteistyötä. Toimikunnan perustehtävä neuvoo-antavana elimenä on ollut edistää Rion sitoumusten ja päätösten kansallista ja kansainvälistä toteutusta.
- Siksi ensi vuonna pidettävä Rio+20 –konferenssi on myös kansallisesti merkittävä virstanpylväs.
- Suomi valmistautuu Rio+20 –konferenssiin osallistumalla EU:n yhteisten kantojen muotoiluun sekä linjaamalla omia neuvotteluprioriteettejaan ulkoasiainministeriön johtamassa valmistelutoimikunnassa. Keke-toimikuntaa on perinteisesti pidetty ajan tasalla YK:n kestävän kehityksen kokouksista, ja toimikunta on tuottanut kansalliseen valmisteluun omat arvokkaat näkemyksensä.
- Suomen päätavoitteena Rion 20-vuotisseurantokokouksessa on Rion hengen ja lähestymistavan palauttaminen. Tämä tarkoittaa, että globaaleja haasteita ja kriisejä (mm. ilmasto-, energia-, köyhyys-, luonnonvara- ja talouskriisi) tulee tarkastella integroidusti. Haasteena on lisätä uskottavuutta YK:n kykyyn ratkaista moniulotteisia ja poliittisesti hankalia kestävän kehityksen haasteita ja saada vauhtia yhdessä sovittujen sitoumusten toimeenpanoon. Tavoitteena on, että vihreän talouden ja uuden institutionaalisen rakenteen avulla löydetään uusia innovatiivisia ratkaisuja, jopa paradigman muutoksia. Erityisenä haasteena on löytää keinoja, joiden avulla voidaan yhtäaikaisesti vähentää ympäristöhaittoja ja poistaa köyhyyttä.
- Rion valmisteluprosessin aikana on käynyt varsin selväksi, että kehitysmaat saadaan mukaan vain, jos pystymme osoittamaan, että vihreän talouden avulla kyetään vähentämään kehitysmaiden köyhyyttä ja luomaan uusia ihmisarvoisia työpaikkoja. Mutta Rion pitää tarjota uusia näköaloja myös meille rikkaille maille. Teollisuusmaissa ja monissa kehittyvissä maissa kasvava luonnonvarojen ja energian käyttö ovat isoja haasteita, joihin tulee etsiä globaaleja ratkaisuja Riossa. Rion konferenssi ei siis tule olemaan kehityskokous tai ympäristökokous, vaan molempia. Se on toivon mukaan päämiestason kestävän kehityksen huippukokous, jossa löydetään uusia win-win-win ratkaisuja niin teollisuus- ja kehitysmaalle kuin yrityksillekin. On tärkeää, että haasteet

voidaan kääntää taloudellisiksi mahdollisuuksiksi ja kestäviksi ratkaisuuksi, jotka edistävät talouden vaurautta, synnyttävät uusia työpaikkoja, lisäävät ihmisten hyvinvointia ja vähentävät ympäristöhaittoja.

- Aikaisemmin kestävä kehitys on edistetty ympäristö- ja kehityspolitiikassa, mutta taloudellinen päätöksenteko on kulkenut eri raiteella. Riossa kestävä kehitys tulee saada ympäristö- ja kehityspolitiikan lisäksi myös osaksi talouspolitiikkaa, jotta todellisia muutoksia voidaan saavuttaa. Konkreettisenä tuloksena voisi tässä olla globaali yhteisymmärrys siitä, että vaurautta ja hyvinvointia tulee mitata myös muilla mittareilla kuin BKT:lla ja sopia miten asiassa edetään. Kansainvälisestihän tämän suhteen on jo paljon käynnissä mm. EU:ssä ja OECD:ssä. Suomessakin olemme olleet etunojassa ja asia on kirjattu myös hallitusohjelmaan. Suomen tulisi toimia aktiivisesti sen puolesta, että päätöksiä tässä asiassa saadaan Riossa aikaiseksi.
- Yksi mielenkiintoinen aloite, joka on tullut Kolumbiasta, on ajatus kestävä kehityksen globaalitavoitteista (Sustainable Development Goals). Siinä on lähdetty kehittämään ajatusta, että sen jälkeen kun YK:n vuosituhattavoitteiden (Millennium Development Goals) määräaika umpeutuu vuonna 2015, ne voitaisiin korvata uusilla tavoitteilla, jotka sisältäisivät kehitystavoitteiden lisäksi ympäristötavoitteita. Esillä on ollut esimerkiksi energiaa sekä kulutus- ja tuotantotapoja koskevia tavoitteita. Tämä aloite on vielä epävirallinen eikä virallisia kantoja ole vielä otettu. Ja vaikka aloite päättyisikin virallisiin neuvottelusiakirjoihin, voitaisiin Riossa sopia korkeintaan Post-MDG2015 -prosessin käynnistämisestä.
- SDG-aloite on kuitenkin kiinnostava - myös kansallisen kestävä kehityksen toimikunnan työn kannalta. Uudet globaalit keke-tavoitteet antaisivat aivan uudenlaista potkua kansalliseen kestävä kehityksen strategiseen tavoiteasetteluun ja seurantaan, jossa toimikunnalla on merkittävä rooli. Seuraamme siis mielenkiinnolla, mitä aloitteelle tapahtuu valmistelujen edetessä ja informoimme siitä toimikuntaa.
- Kuten tiedämme, globaalilla tasolla ei ole onnistuttu luomaan yhteistä visiota ja tavoitekehikkoa luonnonvarojen kestävälle käytölle tai resurssitehokkuudelle. Saisimmeko siis ilmasto-, biodiversiteetti-, aavikoitumis-, kemikaali- ja köyhyysituumusten ja -tavoitteiden jatkoksi globaalin Rio+20 sitoumuksen luonnonvarojen kestävästä käytöstä tai talouden resurssitehokkuudesta. Minusta Rio+20:n tarjoama momentum olisi hyödynnettävä ja kaikkien konferenssiin osallistuvien maiden sitoutuminen tähän taattava.
- Suomen toimikunnalla oli varsin iso rooli 10 vuotta sitten Johannesburgin kestävä kehityksen huippukokouksen valmisteluissa. Suomen erityisinä viemisinä Johannesburgiin olivat mm. Kestävä kehityksen kumppanuudet eli niin sanotut tulevaisuusituumukset, jotka valmisteltiin ja vahvistettiin eduskunnassa kahdessa seminaarissa, jotka järjestettiin yhteistyössä ympäristö- ja tulevaisuusvaliokuntien kanssa. Suomi oli myös avainroolissa kestäviä kulutus- ja tuotantotapoja koskevan YK-prosessin käynnistäjänä. Onnistuimme myös viemään arktiset kysymykset ensimmäistä kertaa Rio-prosessiin ja konferenssin päätöksiin. Erityisesti on mainittava arktisten alkuperäiskansojen voimakas ja näkyvä esiintyminen kokouksessa.

- Suomen keke-toimikunnan rooli Rio+20 –konferenssin valmisteluissa toteutetaan kevyemmin. Kestävän kehityksen toimikunta tulee sekä ennen konferenssia että sen jälkeen käsittelemään kokouksen asiakysymyksiä.
- Vihreän talouden teeman kansallisesta valmistelusta on mainittava ministeriöissä tapahtuvan valmistelun lisäksi TEKESin mittava ohjelma Tie kestävään talouteen. Vuoropuhelu kansallisen kestävä kehityksen strategian uudistamisen ja TEKESin ohjelmatyön välillä on erittäin tärkeää. Yhteistyö on jo käynnistynyt toimikunnan sihteeristön ja TEKESin ohjelmavastaavien välillä. Tulemme seuraamaan TEKESin ohjelman etenemistä ja tarjoamme laajapohjaisen tukemme sen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiseksi.
- Rio de Janeiroon ei kannata lähteä puolivaloilla. Kun valmisteluihin on ryhdytty, kannattaa niihin panostaa kunnolla. Kunnianhimoinen lopputulos edellyttää sitoutumista kaikilta keskeisiltä ministeriöiltä ja muilta yhteiskunnan toimijoilta. Hallinnonalojen välinen yhteistyö on jo täydessä vauhdissa. Lisäksi ulkoasiainministeriö on aktivoinut muita toimijatahoja. Pääministerin johtamalla laajapohjaisella kestävä kehityksen toimikunnalla on luonteva rooli laajemman yhteiskunnan näkökulman tuomisessa mukaan kansalliseen kannanmuodostukseen.
- Suomella on hyvää osaamista monella saralla, esimerkiksi kehitysyhteistyössä, vesiensuojelussa, resurssitehokkuuden edistämisessä jne. Otamme mieluusti tarkasteluun kaikki rakentavat ja toteuttamiskelpoiset ideat, joilla kestävä kehitystä voidaan edistää ja köyhyyttä poistaa kaikkialla maailmassa. Hallitus on siis kuulolla tänään ja tulevien kuukausien aikana.